DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . f 7.50
„ „ „ „ Java. . . . . . . „ 9.—
„ „ „ „ Buitenbezittingen. . „ 10.—
„ „ „ „ Nederland. . . . „ 13.—
De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DONDERDAG 3 DECEMBER.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is f 2.— voor elke TIEN WOORDEN: behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

No. 97. VIJFDE JAARGANG. 1857.

Bij dit nummer behoort een bijvoegsel.



Het kan de aandacht onzer lezers niet ontgaan zijn dat de uitgevers van *de Oostpost* zich beijverd hebben om, zoowel met opzigt tot de staatkundige aangelegenheden, als tot gewigtige voorvallen op wetenschappelijk gebied, aan hun blad die uitbreiding te geven, welke de omstandigheden des tijds gedoogden; terwijl zij ook dikwerf, in het belang eener spoedige mededeeling der nieuwstijdingen, van de daargestelde Telegraaf-correspondentie hebben gebruik gemaakt.

Het zal geen betoog behoeven dat aan deze uitbreiding groote uitgaven zijn verbonden, hetgene hen echter niet zal terughouden om nog grootere opofferingen in het belang van hun blad te doen, en een uitgebreider gebruik van de telegraaflijn te maken, zonder dat daarom de prijs verhoogd wordt.

Erkentelijk voor de bewijzen van goedkeuring, welke zij van velen onder hunne begunstigers hebben mogen ondervinden, durven zij zich vleijen dat een steeds toenemend aantal abonnenten en advertentien, hun het bewijs zal verschaffen, dat hun streven om beschaving te bevorderen en kennis te vermeerderen, bij het publiek wordt op prijs gesteld.

Geabonneerden, die niet voornemens zijn na ultimo van dit jaar hun abonnement voorttezetten, worden beleefdelijk verzocht daarvan aan de uitgevers mededeeling te willen doen, ten einde hun in staat te stellen de oplage tijdig te regelen.

De Uitgevers,
E. FUHRI & CO.

Het was ons voornemen niet om in dit blad vooreerst terug te komen op het reeds zooveel besprokene REGLEMENT OP DE DRUKWERKEN IN NEDERLANDSCH INDIE. Toen wij voor eenigen tijd de reeks onzer hoofd-artikelen openden, hebben wij ons oordeel daaromtrent, met opzigt tot de bestaanbaarheid eener bezadigde beoordeeling der handelingen van het Bestuur, genoegzaam duidelijk te kennen gegeven, en vermeenden dat deze onze eenvoudige wijze van beschouwing alle verdere openbaarheid zoude overbodig maken ten opzigte van een onderwerp, waaromtrent wij eerlang, naar aanleiding van de door de Nederlandsche volksvertegenwoordiging afgelegde verklaring, eene wetsherziening mogen te gemoet zien.

De ondervinding heeft ons echter geleerd dat er bij sommige personen nog een verkeerd begrip bestaat omtrent de al of niet bestaanbaarheid eener bezadigde beoordeeling der handelingen van het Bestuur onder de thans in werking zijnde wetsbepalingen op de drukwerken, en om dit begrip zooveel mogelijk weg te ruimen, hebben wij vermeend nog eenige weinige regelen te moeten toevoegen aan hetgene reeds over het onderwerp door de pers is openbaar gemaakt.

Het door ons bedoelde wanbegrip is voortgesproten uit de bepalingen van art. 13 en 15 nº. 2, van het Reglement, welke voorschrijven dat vóór de uitgifte van eenig in deze landen vervaardigd drukwerk of tijdschrift één exemplaar aan het hoofd van het plaatselijk Bestuur behoort te worden afgegeven.

Naar aanleiding van deze bepalingen, nu, hebben wij hooren beweren dat aan het hoofd van het plaatselijk Bestuur het regt van *censuur* toekwam: met andere woorden dat zoodanig ambtenaar de uitgifte van eenig drukwerk of tijdschrift kan verbieden, indien niet de drukker of uitgever toestemt in de weglating of verandering van woorden of zinsneden, welke hem bepaaldelijk worden aangewezen; bij voorbeeld, indien het persoonlijk gevoelen van zoodanig ambtenaar is, dat het woord *regering* niet in eenen hetzij goed- of afkeurenden zin mag gebruikt worden, dan wel dat *over de regering* in geen geval mag gesproken worden.

Zij, die zoo redeneren, verwarren onzes inziens de bepalingen van het onbeschreven regt, hetwelk vroeger de drukpers in deze landen beheerschte, met de bedoelingen des wetgevers van het nieuwe drukpers-Reglement.

Destijds werd tot de uitgave van een dagblad de vergunning vereischt van de Regering, en aan die vergunning zelve knoopte zich steeds de voorwaarde vast, dat men zich onthouden zoude van eene beoordeeling der handelingen van het bestuur, en dat het blad zonde staan onder toezigt van den resident of hoofd van het plaatselijk bestuur.

Thans zijn die beletselen opgeheven, en volgens de eigene woorden des wetgevers is eene bezadigde beoordeeling van regerings handelingen mogelijk geworden. Nergens in het geheele reglement wordt van *toezigt* of *censuur* van het hoofd des plaatselijken bestuurs gewag gemaakt, en wij mogen alzoo niet veronderstellen dat eenig ambtenaar, die de wet kent en begrijpt, zich een gezag zal aanmatigen dat wel is waar onder vroegere wetsbepalingen bestond, doch thans is opgeheven. Wij althans hebben van den *resident* van Soerabaija nimmer eenige belemmering van dien aard ondervonden.

Oppervlakkig beschouwd zoude men van oordeel moeten zijn dat de besprokene bepalingen van art. 13 en 15 van het reglement geheel overbodig zijn, als kunnende alleen bij werkelijke *censuur* te pas komen, welke natuurlijkerwijze schrijvers en uitgevers van alle verantwoordelijkheid ontheft en voor vervolgingen behoedt, terwijl het nieuwe reglement in art. 11 uitdrukkelijk ieder verantwoordelijk stelt voor hetgene hij schrijft, drukt en uitgeeft, en dus eenen geheel anderen geest en eene geheel andere strekking openbaart dan de verouderde wetsbepalingen.

Wil men echter aan die bepalingen, in verband tot het bij art. 1 en 11 vastgestelde, eene beteekenis hechten, zoo ligt het onzes inziens onder het bereik van ieders gezond verstand dat men daaruit nimmer het regt van *censuur* zal kunnen afleiden, maar veeleer dat men aan het hoofd van het plaatselijk Bestuur een middel heeft willen in de hand geven, om alle poging tot verstoring der openbare rust en orde reeds in de geboorte te smoren, door hem den

---

DE TWEE PISTOOLSCHOTEN.

1672.

Bekend is de veege toestand, in welken ons vaderland ten jare 1672 verkeerde. Niets scheen de vroeger zoo machtige Republiek voor een wissen ondergang te kunnen behoeden. Ter zee zouden haar de vlooten van Frankrijk en Groot-Brittanje vereenigd overvallen; te land, aan den Rijnkant, bedreigden haar de tallooze oorlogsbenden van Lodewijk XIV, door de tegenwoordigheid des schier vergodden Konings bemoedigd, en aangevuurd door Condé, Turenne, Guiche, Nogent, in één woord, door de vermaardste veldheeren dier eeuw; ten noord-oosten stonden de troepen van Keulen en Munster ten inval gereed, zoodat zelfs de hulp der weinige bondgenooten, die nog getrouw gebleven waren in de ure des gevaars, geheel was afgesneden. Middelen om weer te bieden aan de overmacht schenen geheel te ontbreken; zoo de vloot alleen, nog krachtig, wel bemand, wel voorzien en door kloeke zeevoogden aangevoerd, een geduchten voormuur tegen vijandelyke scheepsmachten strekte, met de verdediging aan de landzijde was het jammerlijk gesteld. De grensplaatsen, bestemd om het Gemeenebest aan den Rijnkant te verdedigen, waren ten eenemale verwaarloosd: sedert twintig jaren was geen spade tot herstel der vervallen vestingen in den grond gestoken: de buitenwerken waren naauwlijks kenbaar, de grachten dichtgegroeid, de stormpalen tot brandhout weggehaald, de wallen in lusthoven en moestuinen herschapen, de generaliteits-magazijnen uit ellendige zuinigheid, van voorraad en leeftocht onvoorzien, het kruit door vogtigheid onbruikbaar. Wat het leger betrof, de krijgsambten waren door de Regenten geschonken en verkocht aan neven, die van de Akademie kwamen: aan gunstelingen of dienaars, die nooit een piek gedragen hadden: ja, by voorraad, aan kinderen, die nog geen degen konden aangespen of die nog in de wieg lagen. Met de uiterste inspanning had men naauw veertienduizend man kunnen byeenbrengen: een ordeloozen hoop, zonder krijgstucht, zonder oefening of ondervinding: zonder hoplieden, bekwaam om in die gebreken te voorzien. Ingenieurs miste men geheel. — En by dit alles, beletteden onderling mistrouwen, verdeeldheid, onkunde en verraad, den geteisterden Staat een behoorlijk gebruik te maken van het jammerlijk overschot zijner krachten.

Hoe, in weerwil van zulk een benarden, ja schijnbaar schier hopeloozen toestand, nadat vier der zeven Vereenigde Gewesten geheel, en een vijfde reeds ten deele, door den vyand overweldigd waren, en geen uitredding meer mogelijk scheen, de dapperheid, onzer zeelieden, het kloek beleid van den jeugdigen Willem III, de rustige houding van Amsterdam, de trouw van Spanje en Brandenburg, en, boven dit alles, de almachtige bystand van Hem, in wiens handen de lotgevallen zijn van vorsten en volkeren, het vaderland niet slechts van het verderf verlosten, maar ook den overmoedigen trots zijner vyanden beschaamden — ook dit is aan elk, die in de geschiedenis van Nederland geen volslagen vreemdeling is, genoegzaam bekend. Minder echter, dat, reeds by den aanvang van den krijgstocht, eene, menschelijkerwijze gesproken geheel toevallige gebeurtenis de oorzaak was, dat de Fransche legermacht, hoe snel ook hare vorderingen waren, niet, gelijk het oorspronkelijke voornemen was, met eenen slag een eind maakte aan den krijg. Het is op deze gebeurtenis, in hare gevolgen zoo merkwaardig, dat wij thands de aandacht onzer lezers zullen vestigen.

Reeds waren de steden, die men voorheen als onze voormuren aan den Rijnkant had beschouwd, om wier bezit zoo menigmaal en zoo hevig gestreden was, Orsoy, Rijnberck, Burik. Wezel, Rees en Emmerik, thands zonder slag of stoot den zegevierenden Lodewijk in handen gevallen, reeds stond hy gereed over den Yssel te trekken en van daar in de Veluwe te dringen, toen hy vernam, dat de Prins van Oranje zelf dien stroom bezette. Dit deed de Fransche krijgsoversten van hun voornemen afzien, en er werd bepaald, dat de overtocht over den Rijn geschieden zou. Condé zelf trok, van Emmerik, den oever der rivier langs, en liet overal onderzoek doen, om eene ter overtocht geschikte plaats te ontdekken. Eens aan de overzijde, moesten, volgens een door hem beraamd plan, twintigduizend ruiters ieder een voetknecht achter zich op 't paard nemen, tot in 't hart van Holland dringen, en Amsterdam — toen nog geheel van verdedigingsmiddelen ontbloot — by verrassing bemachtigen, uit welke stad alsdan de Koning zonder moeite de wet aan de Nederlanden hadde voorgeschreven.

Op drie verschillende punten, by het Tolhuis, aan 't Bergsche Hoofd en te Heussen, hadden de Staten den Rijn doen bezetten. 't Is waar, Monbas, die als Kommissaris-Generaal van 't leger, de verdediging aldaar besturen moest, Monbas, een Franschman van geboorte en aan zijn voormaligen Soeverein verkocht, had reeds zijn nieuwe meesters verraden en de bezettingen tot driemaal toe naar Nijmegen terug gezonden, in weerwil dat de Veldmaarschalk Würtz, die binnen die plaats gebood, ze even zoo dikwijls naar de bedreigde punten terug deed keeren, om hetgeen hy toen nog slechts een misslag van Monbas waande, te herstellen; maar Condé, van de wezenlijke toedracht der zaak onbewust, had het aftrekken der bezettingen als een krijgslist aangemerkt, en bleef nog in de onzekerheid, op welk punt hy den overtocht zoude wagen.

De rivier, wier loop de Fransche veldheer thands van den Eltenberg gadesloeg, kronkelde toen niet, gelijk thands, op verren afstand, maar aan den voet van die hoogte, en het gewone veer bevond zich naby de plaats, van ouds Houberg of IJslade geheeten. Niet ver van daar, naar den kant van Lobith, was een waadbare plaats in den Rijn: tegenover die ondiepte lag een kasteel, van vuurmonden voorzien, dat een der voornaamste verdedigingspunten uitmaakte. Het was een landman, Jan Petersen genaamd, die aan de Franschen deze voorde kennen leerde, en die aanbood, hun tot gids daarover te strekken.

Verheugd over dit bericht, zond Condé den Graaf van Guiche uit, om met den boer de aangewezen plaats te onderzoeken. Aan dien last ward voldaan; doch meer dan eens moest Guiche den flaauwhartigen Petersen, wien de moed ontzonk, zoo vaak hy op het dreigend tegen hem over staande kasteel staarde, met brandewijn opbeuren.

tijd te geven om elk drukwerk, hetwelk daartoe aanleiding zoude kunnen geven, bij het openbaar Ministerie als werktuig van misdrijf aanteklagen, en volgens het bepaalde bij art. 31 van het reglement nog vóór de verspreiding in beslag te doen nemen.

Mogt onze wijze van beschouwing echter niet de ware zijn, zoo zullen wij, even als altijd, daaromtrent gaarne teregtwijzingen aannemen. De questie is *ons* belangrijk genoeg voorgekomen, om aan ons gevoelen daaromtrent openbaarheid te geven.

Namens de redactie,
E. FUHRI.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT
van den 28sten *November* 1857, N°. 95.

Civiel Departement.

BENOEMD:

Tot kommies op het kantoor van den assistent-resident van Aijer Bangies en Rau (Sumatras Weskust), de opziener der eerste klasse bij de kultures te Sumatra A. W. A. Scholte.

Tot tweeden gewonen deurwaarder bij den raad van justitie te Soerabaija, F. G. Mooijaart, laatst klerk ter griffie van dien raad.

BIJ DE DIREKTIE VAN FINANCIEN.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de tweede kommies bij die direktie L. C. A. Halewijn.

BENOEMD:

Tot tweeden kommies, N. van der Beek, ambtenaar op wachtgeld, laatstelijk zoutverkoop-pakhuismeester, klerk en pakhuismeester te Sambas.

Tot buitengewoon eersten kommies, C. Tromp, ambtenaar op nonaktiviteit, werkzaam ter algemeene sekretarie.

Tot buitengewoon tweeden kommies, M. S. van Bulderen, ambtenaar op wachtgeld, laatstelijk kommies te Pasoeroean.

Militair Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de architekt der eerste klasse bij de genie R. G. Schrok.

OVERGEPLAATST:

BIJ DE GENEESKUNDIGE DIENST.

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Kedirie, de officier van gezondheid der tweede klasse D. J. de Leeuw, thans te Batavia.

Bij het groot militaire hospitaal te Soerabaija, de officier van gezondheid der tweede klasse A. L. C. Stödtke, thans te Kedirie.

Marine Departement.

BENOEMD:

Tot onderhaven- en ekwipaadjemeester te Batavia, tevens belast met de administratie van het tjunia-veer aldaar, de luitenant-ter-zee eerste klasse bij het Indische sedentaire zeewezen F. H. W. van de Velde, thans administrateur bij het marine-établissement op het eiland Onrust.

IN DIENST GESTELD:

Bij 's lands burgerlijke openbare werken, de door den Koning benoemde en onlangs uit Nederland aangekomene adspirant-ingenieurs van den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indie, jkhr. S. H. van der Does de Bije, H. M. Dibbetz en R. C. van der Palm;

met bepaling:

dat de adspirant-ingenieur van der Does de Bije, gevestigd zal zijn ter hoofdplaats Samarang, ter dispositie van den chef der derde waterstaats-afdeeling;

dat de adspirant-ingenieur Dibbetz zal optreden als eerstaanwezende ingenieur in de residentie Pekalongan en gevestigd zijn ter hoofdplaats aldaar;

dat de adspirant-ingenieur van der Palm werkzaam zal zijn onder de bevelen van den chef der vijfde waterstaats-afdeeling en gevestigd op Padang.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Couranten* van 21 en 25 November 1857, no. 93 en 94 worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door het collegie van Boedelmeesteren te Batavia: van wijlen den Moor Bapa Sap.

Door de Agenten der Bataviasche Weeskamer te Palembang: van wijlen den heer P. C. baron van Eck.

Door de Commissarissen te Samarang: van wijlen den heer M. M. A. de Lange, in leven apothecar 3de klasse.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING

Op Zaturday den 5den December.

Voor 's Lands algemeene pakhuizen alhier.

ADVERTENTIEN.

STERFGEVALLEN.

Heden overleed, na aan eenen *ZOON* het levenslicht te hebben geschonken, mijne geliefde echtgenoote C. M. J. HAMAKERS.

SOERABAYA, G. A. BERGMANS.
28 *November* 1857. (805)

VENDUTIE

Op Maandag den 14den December 1857.

Ten huize van Ds. A. VAN DAVELAAR, van eenen netten INBOEDEL, bestaande uit: **Mahonyhouten Stoelen, Tafels, Kasten, Knapen** enz., **Meubels van Jattie** en **Eikenhout; Spiegels, Schilderijen, Tafel, Muur-** en **Hang-Lampen** enz.

Een span **Wagen Paarden.** (815)

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Dingsdag den 15den December.

Ten huize van den WelEdel Gestrengen Heer Luitenant kolonel MAIER, van SPIEGELS, SCHILDERIJEN, BANKEN, TAFELS, STOELEN, en hetgene verder te voorschijn zal worden gebragt.

(806)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

DE STOOMBOOT
KONINGIN DER NEDERLANDEN.



KAPT. E. LEWIS.
Vertrekt naar SAMARANG, BATAVIA en SINGAPORE op *Vrijdag den 4den December.*
Adres bij
(782) *De Agenten*
FRASER EATON & CO.

TE KOOP



Een zoo goed als nieuwe VICTORIA WAGEN, *Europeesch maaksel.* Te bezigtigen en te bevragen, bij
(802) P. KERVEL & CO.



Een compleet **Daguereotype Toestel** met groote voorraad nieuwe platen en lijsten.
Te bevragen bij
(810) E. FUHRI & CO.

VERKRIJGBAAR IN DE STADS APOTHEEK.

WURMMUISJES, (WORM COMFITS).
PATE PECTORALE DE REGNAULD.
ELIXIR ANTIGLAIREUX.
SIROP ANTISPASMODIQUE.
SIROP DE SARSEPAREILLE DE QUET.
SIROP PECTORAL DE LAMOUROUX.
ESSENCE DE SARSEPAREILLE.
BAUME DE CORVISART.
MURRAY'S FLUID MAGNESIA.
WOODHOUSE'S BALSAM OF SPERMACETI.
FRANSCHE en ENGELSCHE CLYSOPOMPES.
(804) **C. ROSEMEIER.**

VERKRIJGBAAR:

Indische Zak-Almanak 1858 met een los waschboekje . . . . *f* 2.— rec.
Almanach comique. 1858. . . » 2.— »
Almanach pour rire. 1858. . . » 2.— »
(800) **E. FUHRI & CO.**

PAS ONTVANGEN.

VERSCHE ZALM.
„ KABELJAAUW.
„ YLBOT.
„ MAKREEL.
„ HOMMERS.
„ OESTERS.
(813) Bij **PEREIRA & CO.**

IJS

Geprepareerd Vruchten-, Vanille en andere soorten, worden dagelijks door den ondergeteekende vervaardigd.

Bij abonnement is dit verkrijgbaar ad 30 duiten per glaasje, en wordt des verkiezende binnen de stad aan huis bezorgd; buiten abonnement is de prijs 60 duiten per glaasje.
(784) F. SCHMID.

LEKKERE ZOETEMELKSCHE KAAS en BOTER.
(795) **Gebr. VAN DELDEN.**

Weldra merkte de bekwame krijgsoverste op, dat, zoowel de in- als de uitgang der voorde breed genoeg waren om der ruitery gelegenheid te verschaffen er met gesloten rangen in te trekken en zich aan de overzijde uit te breiden:— en tevens, wat niet minder gewichtig was, dat de kogels, die uit het kasteel geschoten werden, wel op den tegenovergestelden oever gericht waren, maar te hoog gingen om hen te bereiken, die zich in de rivier zelve bevonden. Men zag hier aan de Fransche zijde een soort van wonder in: een welkom verschijnsel voor 't minst, 't welk ten waarborg strekte, dat de Hemel 's Konings tocht begunstigde.

In den nacht van den eifden op den twaalfden Junij kwam Lodewijk zelf in 't leger. Een battery werd nog in dezelfde nacht opgeworpen tegenover het kasteel, en zoodanig ingericht, dat zy tevens de rivier en den tegenovergestelden oever bestreek; terwijl, een paar honderd schreden van daar, by den molen aan de zijde van den Eltenberg, een stellaadje werd opgericht, van waar de Koning het tooneel dat nu volgen moest, kon beschouwen.

Doch, met hoeveel spoed en stilte men te werk was gegaan, by den korten afstand en de korte nacht kon de arbeid der Franschen voor de bezetting van het kasteel niet verborgen blijven. Voor de vierdemaal weggezonden, waren de Staatsche benden, en thands met Würtz zelf aan 't hoofd, tot verdediging van het bedreigde punt voor de vierdemaal teruggekeerd: en reeds de eerste morgenschemering deed aan Condé bespeuren, dat men ook aan de overzijde niet werkeloos gebleven was, maar een verschansing had opgericht, om daaruit den overtocht te verhinderen.

Nauwlijks had de waakzame veldheer zulks bemerkt, of hy begreep, dat het slagen der onderneming alleen in spoed gelegen was, en dat de verbaasde vyand moest overvallen worden, eer hem tijd gelaten werd, zich verder te versterken. Hy gaf dus last met den overtocht een aanvang te maken.

Nauwelijks is het bevel van den veldheer vernomen, of Guiche stort zich in den vloed, gereed om den hem nu bekenden weg aan zijn dapperen te wijzen: en, om hier de woorden van Boileau te bezigen, waar hy dien tocht beschrijft:

> Son coursier, écumant sous son maitre intrépide,
> Nage tout orgueilleux de la main qui le guide.
> Revel le suit de près: sous ce chef redouté
> Marche des cuirassiers l'escadron indomté.
> Mais déjà devant eux une chaleur guerrière
> Emporte loin du bord le bouillant Lesdiguière,
> Vivonne, Nantouillet et Coislin, et Salart;
> Chacun d'eux au péril veut la première part:
> Vendôme, que soutient l'orgueil de sa naissance,
> Au même instant dans l'onde impatient s'élance:
> La Salle, Beringhen, Nogent, d'Ambre, Cavois,
> Fendent les flots tremblants sous un si noble poids.

En toch, die eerste poging voldeed niet aan de verwachting: zonder eenheid of orde waren die driftige krijgshelden te werk gegaan; en de stroom, wiens felheid alleen door dicht ineengepakte massaas had kunnen gebroken worden, sleept de afzonderlijk wadende ruiters met zich, doet de paarden weldra grond verliezen en verspreidt overal verwarring en schrik.

Weldra is de rivier bedekt met drijvende krijgers, paarden, standerts, hoeden, vederbosschen en pluimen. De Staatschen, door dit schouwspel bemoedigd, zenden hun musketkogels in den verwarden hoop, doen man by man van 't ros ter neder tuimelen, en brengen den schrik onder de paarden, die, waar zy ter rechterzijde afdwalen, in een kolk verzinken, van waar niemand terugkeert. Dertig ruiters, zoo bevelhebbers als soldaten, vinden hun dood in den vloed: zelfs de Graaf de Nogent, de veldmaarschalk van het Fransche leger, is een der eerste slachtoffers van die noodlottige onderneming: en, ware de macht der Staatschen talrijker geweest, de overtocht ware welicht geheel mislukt.

Doch Condé heeft ras de begane feil hersteld. Nieuwe ruiterbenden rukken aan en storten zich thands met geheele gelederen in de voorde: de stroom verliest weldra zijn kracht op die te zamen gedrongen krijgshoopen: reeds zijn zy de rivier ter helft overgetogen; daar stort ook Würtz zich van de overzijde met zijn ruiters in den vloed en werpt terug al wie vasten grond betreden. Maar het geschut der Fransche battery speelt moordend onder zijn gelederen; terwijl dat van het kasteel den vyand niet bereiken kan, en met spijt ziet de wakkere veldmaarschalk de rangen zijner dapperen al meer en meer verdunnen, en welhaast het oogenblik genaken, waarop alle weêrstand vruchteloos wezen zal.

Eindelijk is het der Franschen Majoor Langallerie gelukt, met veertig man aan de overzijde der voorde, maar nog altijd in den stroom, vasten voet te krijgen. Drar laat hy de zijnen zich in twee gelederen vormen, staat stil, houdt Würtz in bedwang en toeft zoo lang, tot hy, door de allenks voortgerukte ruiterbenden versterkt, machts genoeg by zich heeft, om op den vyand los te gaan. Weldra is Würtz genoodzaakt op den oever te keeren; doch Guiche, die zich thands aan 't hoofd der Fransche benden gesteld heeft, niet tevreden van de Staatsche ruiters terug te hebben gedreven, wil ook aan hun voetknechten den hertocht afsnijden. Op zijn last breidt zijn paardenvolk zich over de vlakte uit, zoodat hun rechtervleugel op den oever stuit, de linker zich naar de zijde van het Tolhuis uitstrekt, en zijn front, naar den Rijnkant gekeerd, de verschansing insluit, achter welke zich de twee afdeelingen der Staatschen bevinden.

Drom by drom trekt inmiddels de rivier over; een aantal schuiten wordt bemand en begeeft zich, thands door geen geschut meer verontrust, naar de overzijde. Ook Condé, vergezeld van de Hertogen van Enghien en Longueville (zijn zoon en zijn neef) volbrengt op die wijs den overtocht. Hem volgt, hem omstuwt de bloem des Franschen adels, dat tal van vrolijke en loszinnige hovelingen:

Vils flatteurs à la cour, héros aux champs de Mars, gelijk hen de Fransche dichter noemt: zy. die reeds in de verloopen nacht beker by beker op den voorspoed hunner wapenen geledigd hebben, en thands, bedwelmd door den roes van wijn en zegepraal, onder scherts en gelach, den bedwongen Rijn doorklieven, en zich reeds vooruit verheu-

gen over de gemakkelijke laurieren, die zij aan de overzijde denken te oogsten — Maar weldra zullen angstkreten hun scherts, traneu hun gelach vervangen.

Würtz had zich met zijn ruiters voor de overmacht aan 't gevaar onttogen en was teruggetrokken om Nijmegen te dekken. Het Staatsche voetvolk, uit twee afdeelingen, meest Friezen, samengesteld, na den aftocht van den Veldmaarschalk door de ruiters van Guiche overvleugeld, en geen middel ziende, noch om te vlugten, noch om den ongelijken strijd uit te harden, legt de wapens neder en roept om lijfsbehoud. Condé, zijn zegepraal niet noodeloos met bloed willende bezoedelen, laat hun zonder beding dat lijfsbehoud toezeggen: en nu staan de Staatsche regimenten af te wachten, dat de aan hun voeten liggende musketten weggehaald en zy in eerlijke gevangenschap medegevoerd znllen worden. Tot nog toe had, met uitzondering der in den stroom verzwolgen ruiters, de overtocht nog byna geen verlies van menschenlevens gekost. Dan ziet, daar rijdt Longueville met zijn dolzinnige dischgenooten van de verloopen nacht, op de verschansingen toe, 't zij dat hun de door Condé gedane toezegging onbekend gebleven was, 't zij dat dartele brooddronkenheid hun het brein benevelde en hen aanspoorde, hen te mishandelen, die zy weêrloos waanden. De Friesche benden zien den onstuimigen hoop genaken, en de gedachte aan verraad wordt levendig in aller ziel. Een hunner hoplieden wordt afgezonden om te vernemen, wat de vyandige houding dier Edellieden beteekent, en of de veldheer zijn gegeven woord niet gestand zal doen; doch naauwlijks is hy Longueville genaderd, of deze, door wat reden dan ook daartoe gedreven, haalt zijn pistool voor den dag en schiet hem ter neder. De Staatschen zien hem vallen; en een enkele kreet van: „verraad!" wordt uit aller monden hergalmd. Elk hunner grijpt het voor hem liggend wapen weder op: ééne gedachte doorstroomt aller harten: het bedreigde leven ten duurste te verkoopen en voor 't minst niet ongewroken te sneuvelen. Het was op voorwaarde van lijfsbehoud, dat zy de wapenen hadden nedergelegd: nu die voorwaarde verbroken is, hernemen zy hun recht om die wapenen te bezigen.

Daar knallen hun moordende schoten in het dichtst van die kort te voren nog zoo dartele en overmoedige bende. Longueville, wiens onberaden feit de aanleiding tot zoo veel onheils gaf, stort dood ter aarde: naast hem valt Guitry, de Grootmeester der Koninklijke garderobe: aan hunne zijde sneuvelen de Graven du Plessis en Theobon, de Heeren Boury, d'Aubusson, de la Force, de la Salle. De Hertog van Coislin, de Prins van Marsillac, de Graven van Vivonne, van Saux, van Revel, van Lyonne, de Markiezen van Beringhen, van Thermes en van Chavigny, de Edelen Brouilly Maurevert, du Mesnil, Montauban, Aubeterre, Beaumont, St. Arnoul, Beaufort, Montereau, Soubise, worden zoo deerlijk gekwetst, dat schier niet een onder hen later van die ontfangen wonden herstelt.

Condé, die zich in dit noodlottig oogenblik met Guiche vereenigd heeft, ziet naauwlijks den strijd begonnen, of vliegt derwaarts en gelast, dat men de vyandelijkheden staken zal. Maar niemand, die naar zijn roepstem luistert: en vergeefs zijn de door hem aangewende pogingen om het bloedbad te stuiten. Daar ziet een der Staatsche hoplieden, Ossenbroek, de pluimen op des veldheers vederhoed wapperen: en, begeerig om het gepleegde verraad op der Franschen legerhoofd te wreken, heft hy zijn pistool op en mikt op Condé. Een gelukkige wending van het lichaam redt dezen het leven; de kogel, die op zijn hoofd gemunt was, treft slechts zijn arm, die machteloos nederzinkt. Nu, woedend over de ontfangen wond en het verlies van zijn beminden neef, of geen middel meer ziende om het wederzijdsche driftvuur tot bedaren te brengen, geeft hy zelf den last tot den algemeenen aanval. *Tue! tue!* klinkt thands de wapenkreet der Franschen, die van alle kanten met onweêrstaanbare overmacht op de Staatschen aandringen. Doch ook deze vechten met den moed der vertwijfeling: en, is de eerste verschansing, waar achter zy streden, overweldigd, zy vormen zich een tweede van de lijken der gesneuvelde vyanden. Lodewijk, wien naar de uitdrukking van Boileau, *zijn grootheid aan den oever kluisterde*, aanschouwt het van verre met innigen spijt, hoe velen zijner dapperen nederstorten in een kamp, die hem meer aanvoerders en Edellieden kosten moet dan later menige groote veldslag. — Maar wat baat de dapperheid door de Staatschen betoond? Man voor man valt door het moordend lood of onder de sabelslagen der Fransche kurassiers: van de beide Regimenten blijft weldra niets anders over dan een afgestreden, met wonden overdekte, tot verderen weerstand onmachtige hoop van naauwlijks honderd twintig braven, die, in gevangenschap weggesleept, twee maanden lang te Emmerik het gemis hunner vrijheid moesten betreuren.

Zoodanig was de uitslag van dezen strijd, den eersten, maar byna ook den eenigsten, die op Vaderlandschen bodem tusschen de Fransche troepen en die der Staatschen geleverd werd. Geen eerzuil wijst de plaats aan, waar die dapperen vielen: naauwlijks heeft de geschiedenis een enkelen regel aan hun nagedachtenis gewijd: de Rijn zelf heeft zijn loop veranderd, als wilde hy tot de herinnering toe uitwisschen van de plek, waar zy den heldendood stierven. En echter, wel verdiende hun wanhopige wederstand by tijdgenoot en nakomeling in 't geheugen bewaard te blijven. Zy toch waren het, die voor de eerste maal aan den trotschen Lodewijk leerden, dat de triomftocht, hem door vleiers voorspeld, niet zonder strijd zoû volbracht worden: dat die moerasbewoners, die hy meende te tuchtigen, zich niet geheel straffeloos lieten tergen; zy waren het, die de dartelheid dier wufte hovelingen in getreur deden verkeeren en de adelijke geslachten van Frankrijk dompelden in rouw.

Maar er is meer: het schot door Longueville gelost, had het sein tot den moord gegeven: het schot, gelost door Ossenbroek, wierp Condé, de ziel des Franschen legers, voor twee maanden op het ziekbed neêr: het plan tot verrassing van Amsterdam, door hem gevormd, werd, toen hy van het krijgstooneel was afgetreden, als een hersenschim ter zijde gesteld. — Amsterdam was behouden, en, door Amsterdam, de onafhankelijkheid der Nederlanden.

SOERABAYA, den 2den December 1857.

De *Java Bode* deelt de aankomst te Batavia mede van twee detachementen supppletietroepen op den 20sten en 22sten November per de Ned. schepen *Palembang*, gezagvoerder Hoekstra en *Marinus Willem*, gezagvoerder P. J. van Duijn.

Laatstgenoemd schip had in den nacht van 15 November op 7° 47' Z.Br. en 103° 43' O.L. eenen hevigen orkaan doorgestaan en daarbij het grootste gedeelte van deszelfs tuig en alle zeilen verloren.

— Als eene voorbeeld eener vlugge reis, kunnen wij mededeelen, dat het den 27 November aangekomen Nederlandsch fregatschip *de Stad Leyden*, kapitein N. J. van der Worm, den togt van Melbourne tot Anjer in 24, en tot op de reede van Batavia in 27 dagen heeft afgelegd.

— Men meldt ons van Buitenzorg, dd. 27 Nov.

In den namiddag van den 23 dezer, werd de inlander Kempek, van de kampong Jampong op het land Goenoeng Sindoer, afd. Buitenzorg, door een bliksemstraal getroffen en bleef onmiddelijk dood.

— Den volgenden dag passeerde een karvoerder van het land Dramaga, met name Jaim, den landweg over Koeripan, en werd, gelijktijdig met zijne paarden, door den bliksem gedood.

(*Java Bode*).

BRITSCH INDIE.

Brieven van Cawnpore van den 18e October melden, dat men zich daar zeer ongerust maakte over het lot van de Generaals Havelock en Outram benevens hunne manschappen, van welke men sedert den 4e geene tijdingen had ontvangen, zoo dat men zelfs geene zekerheid had van den dood van kolonel Hamilton, die op den 26e gewond werd, hoezeer die veronderstelling helaas maar al te waarschijnlijk is. En toch is Cawnpore slechts op vijftig mijlen afstands van Lucknow gelegen, zoodat 24 uren meer dan voldoende zouden zijn, om de berigten van de eene plaats naar de andere over te brengen, indien de wegen niet overal door de muitelingen waren afgezet. — De autoriteiten zijn ongetwijfeld bereid om de nieuwstijdingen met elken prijs te betalen, zoo als wij weten dat in 1842 werd gedaan, toen alle gemeenschap tusschen Pellalabad en Peshawur geheel was afgesloten, en toch elke vijf of zes dagen de berigten van de eene plaats naar de andere werden overgebragt. Wij hopen dat de geruchten omtrent gepleegde moorden zich niet zullen bevestigen; waarschijnlijk hebben die betrekking op kapitein Orr en bijhebbend gezelschap van wien wij reeds weten dat hij in veiligheid is.

Een andere brief van Cawnpore, ook van 18 October, luidt als volgt.

„ Elk in het kampement schijnt geen ander verlangen te hebben dan berigten van Lucknow en waar twee elkander ontmoeten is bijna altijd de eerste vraagt: „ Is er „nog niets van Lucknow bekend? — Heeft sir Outram „nog niets van zich laten hooren"? — en dergelijken. Niets is hier bekend van al wat er te Lucknow gebeurt; geen spoor is te zien van eenig boodschapper. En toch zegt men algemeen dat kolonel Wilson K. H., die hier het bevel voert, geregeld twee of drie malen 's weeks, berigten ontvangt. Als dat zoo is, dan heeft hij de magt om alles voor zich te houden dat in de tegenwoordige tijden een benijdenswaardig voorregt is. In mijnen vorigen maakte ik melding van de aankomst van een detachement van Alambagh. Dat détachement is nog immer hier, niettegenstaande reeds voor twee dagen orders werden gegeven dat vijf honderd Europeanen zich zouden gereed houden om een convooi van levensmiddelen en andere benoodigdheden naar Lucknow te escorteren. — Die order is sedert tweemalen weder ingetrokken en weder vernieuwd; de reden waarom weet niemand; doch ik vertrouw dat onze dappere en ervaren kommandant daarvoor zeer gegronde redenen zal hebben gehad. — Gister avond was alles in beweging en alles liep door elkander, de een om dit den ander om dat, om ingevolge vernieuwde order tegen twee ure in den nacht marschvaardig te zijn, ten einde naar Lucknow te vertrekken. Tegen tien ure werd die order ingetrokken en was alles weder stil tot middernacht, toen zich zoo stil mogelijk eene veldbatterij en vijf honderd bajonetten in gelid schaarden en met proviand voor vier dagen naar Bhittoor marcheerden. — Bhittoor ligt omstreeks twaalf mijlen noordwest van hier en, naar men zegt, hebben zich daar acht of tien duizend rebellen genesteld. Deze waren een deel van de vroegere bezetting van Delhi en volgens berigt zoude Nana Sahib onder hen zijn. — Dit nieuws, gister ochtend reeds een omloopend gerucht, werd eerst gister avond te tien ure bevestigd. — De kolonel verdient allen lof wegens de stille wijze waarop deze troepen zijn afgemarcheerd: lang voor zonnenopgang moeten zij de plaats bereikt hebben.

2 ure na den middag. — Nog geen nieuws van Bhittoor. — Ik ben benieuwd te weten of onze troepen eenigen tegenstand van de rebellen hebben ondervonden, en kan het nauwelijks denken. Dagelijks komen hier troepen in het kampement aan bij drie honderd en drie honderd vijftig te gelijk. — Gister kwam hier aan een detachement van het 1e regt. Madras fuseliers en eenige artillerie en heden ochtend kwam de zesde Compagnie van het 64e regiment van Ghazepore benevens eene Compagnie inlandsche infanterie. — Van waar deze laatsten kwamen, weet ik nog niet, maar ik hoop dat men ze genoeg kan vertrouwen om de magazijnen onder hunne bewaking te laten.

Het garnizoen hier is thans 1300 man sterk, dat is met inbegrip van de expeditie naar Bhittoor.

Voor een paar dagen hoorde ik weder een hartverscheurend verhaal. — Een Jemindar had in de nabijheid van Lucknow vijf of zes vrouwen en kinderen onder zijne hoede genomen, die hij van den aanvang van den opstand had verborgen gehouden, in afwachting van eene gelegenheid om dezelve naar Cawnpore te zenden. — Zulk eene gelegenheid deed zich echter niet voor, en do getrouwe Jemindar hield dus zijne gasten onder zijne bescherming tot hij hoorde dat Generaal Outram de Ganges was overgestoken, om naar Lucknow te trekken. Hij wachtte nu tot hij dacht of tot hem gezegd werd dat onze troepen in de nabijheid waren, toen hij de vlugtelingen buiten bragt met het doel om hen aan den Generaal uitteleveren. Ongelukkiglijk echter stuitte hij op eene bende vijandelijke ruiterij, instede van op de Engelsche troepen, en het gevolg was, dat zoowel de Jemindar als zijne ongelukkige beschermelingen vermoord werden, terwijl hunne lijken op den weg bleven liggen.

Ik geef u het verhaal terug, zoo als het mij werd gegeven; ik kan u echter niet zeggen in hoeverre het waar is.

Te Lucknow vrees ik dat het niet alles zoo mooi is als het in het eerst zich liet aanzien: dat langdurig stilzwijgen en het stoppen van de post, komt mij verdacht voor.

De troepen hier zijn overigens gezond. — Enkele gevallen van koorts van zeer ligten aard hebben weinig te beduiden en wijken ook voor eene dosis quinine. Daarbij is het weder thans veel koeler als het in lange geweest is, en zijn er in het geheel niet meer dan een honderdtal manschappen in het hospitaal. — In eene geheele week was er slechts een doode, een man van twee en vijftig jaren van de Bengaalsche invalide artillerie.

Kamptee, 22 *October* 1857. De troep lanciers, de twee eskadrons van het 7e Madras ligte cavallerie en het 2e regiment Hyderabad cavallerie onder majoor Mac Intire worden hier tegen den 26sten verwacht.

Sommigen zeggen dat de rijdende artillerie van Delhi, Europeanen, zich daarbij zal voegen; zulks is echter nog niet zeker. — Wij hebben zoowel in het burgerlijke als in het militaire te veel generaals, en niets komt tot eene uitvoering alvorens het ettelijke malen is gecontramandeerd. Wij hebben hier groot gebrek aan europeanen. Het 17e Madras inlandsche infanterie bestaande uit tachtig kanonniers en vier stukken zouden tegen den 24sten te Rewah zijn.

De Madras colonne onder Kolonel Millar heeft weder niets uitgevoerd. Instede van onverwijld na zijne aankomst te Jubbulpore het 52e regiment Bengaalsche infanterie te ontwapenen, liet hij er twee compagnien van achter toen hij doortrok naar Dumoh. — Wat te voorzien was gebeurde. — De twee achtergelatene compagnien moesten weder in toom gehouden worden door een detachement der colonne, dat in de grootste haast naar Jubbulpore werd teruggezonden. — Zijne pogingen om de rust te herstellen en Saugor te ontzetten, werden verlamd doordien hij in den beginne aan de tegenwerpingen van Majoor Erskine gehoor leende. — De compagniën van het 52e regiment die te Jubbelpore lagen, deserteerden met wapens en al en de twee die hij bij zijne colonne had ingelijfd en te Jubbulpore waren achtergelaten, werden ontwapend. — De colonne houdt nu de wacht over den eigendom van den commissaris majoor Erskine, in stede van het Saugor-fort, het magazijn van centraal Indie te ontzetten en de Europeanen daar te redden.

Een brief van Nagpore zegt:

Majoor Mc. Intire van het 78e Bergschotten had Lucknow niet kunnen bereiken met het konvooi van Cownpore, en had zich genoodzaakt gezien zich met een gedeelte der zijnen in een huisje vier mijlen aan deze zijde van Lucknow, te verschansen, terwijl hij het grootste gedeelte van het convooi naar Cawnpore terugzond met de boodschap dat hij niet verder kon voortgaan, tenzij hij eene versterking van minstens 600 man kreeg. Zond men hem nu zulk eene versterking, dan vertrouwde hij, zich daarmede tot Lucknow eenen weg te kunnen banen om zich met Generaal Outram te vereenigen.

Volgens eenen anderen brief is Generaal Outram veilig gelegerd maar kan hij niets beginnen, tenzij men hem nog 2000 man zende. Hij zelf en Generaal Havelock zijn beiden gewond, terwijl hunne krijgsmagt sedert dezelve Cownpore verliet, is verminderd met 500 man en een veertigtal officieren die allen zijn gesneuveld. Onder deze was Luitenant E. F. Haig, Adjudant van H. M. 5de fuseliers, een officier die zeer bemind was in het leger.

Zoo ook sneuvelden de Majoor Perrin, de luitenants Graham Perrin en Nunn van het 90e infanterie. — Deze laatste had het bevel over de achterhoede en verloor door eene treurige misvatting het leven. — Hij zag eenige cavallerie hen achterop komen en maakte zich gereed er op te vuren, toen men hem daarvan terughield en hem zeide dat het Seikhs waren, die der Engelschen waren getrouw gebleven. — De muitelingen kwamen langzaam aanstappen als waren zij vrienden. — Een man van het 90e regiment Alexander genaamd, voor Sebastopol gedecoreerd, ging hen te gemoet, toen hij plotselings werd neêrgehouwen en de geheele achterhoede gelijktijdig door den vijand werd gechargeerd. De ongelukkige Nunn viel nadat hij er ei genhandig twee had nedergeveld.

Greathed en Cotton hebben de Indore en Neemuch rebellen totaal geslagen bij Agra en al de door hen geroofde buit hernomen.

Dhar, 25 *October* 1857. Het zwaar geschut kwam hier gister avond aan. Twee colonnes infanterie namen hunne stelling dezen ochtend met het aanbreken van den dag op de Pettak en de hoogte die zich van daar naar het fort uitstrekt. Daarop ving het vuren aan uit de mortier en houwitser-batterij, die gedurende den nacht op 900 yards afstands van het fort was gesteld op de heuvel die het fort bestreek. — Het vuur hield aan tot aan den middag en was goed gerigt. — Tegen 10 ure in den ochtend kregen onze troepen een peloton-vuur in den rug, waarop eenige manschappen werden gedetacheerd, die op de aanvallers afgingen en een honderdtal in het zand deden bijten.

In de stad is alles rustig. De wegen naar Bhopawur, Mundisore en Ooeijein zijn door sterke detachementen cavallerie geblokkeerd. — De zware batterij om bres te schieten zal gedurende den aankomenden nacht op de hoogte worden opgerigt op eenen afstand van 300 yards van de gordijn. Enfield's bukschieters hebben groot gebrek aan ammunitie. Een Bombay's artillerist die een kogel midden in de borst kreeg, is de eenigste die heden aan onze zijde is gesneuveld.

Gister hebben de kapiteins Goll en Orr aan het hoofd van twee eskadrons, zes olifanten van den vijand prijs gemaakt die naar Mundisore gingen om ammunutie te halen, bij welke gelegenheid twee Sowars werden gewond waarvan een doodelijk.

De olifanten werden als buit toegewezen aan de dragonders van het 3e regiment cavallerie, die dezelve voor 5000 ropijën verkochten aan het Gouvernement, dat groote behoefte heeft aan transportmiddelen.

Sir Colin Campbell, de kortelings uit Europa aangekomen opperbevelhebber van het leger, heeft groot gevaar geloopen van met zijnen geheelen staf te worden gevangen genomen, welk voorval in de volgende bewoordingen wordt medegedeeld.

Het schijnt dat Sir Colin op zijne reis, tot ergens in de nabijheid van de Soane was gevorderd, en zijn escorte een eindweegs had achter zich gelaten, toen hij geheel onverwacht stuitte op een detachement muitelingen van het 32e regiment, dat dwars over den weg ging met een aantal olifanten, elf geloof ik, bij zich. — Sir Colin was alleen vergezeld van zijnen staf en was dus de overmagt aan de zijde des vijands zoo groot, dat alle tegenstand onmogelijk werd. — Gelukkig echter vergisten zich de rebellen en ontrustten zij zich in het denkbeeld dat zij de voorhoede zagen van eene sterke colonne, waarom zij met olifanten en al in allerijl op de vlugt sloegen. Sir Colin Campbell deed zijn voordeel met deze waarschuwing en keerde terug tot hij na een rid van tien mijlen weder met het escorte eener bagage trein inviel.

Gij kunt u begrijpen hoe ongerust men zich hier te Benares maakte, toen men Sir Colin vergeefs wachtte en er gelijktijdig berigt kwam dat de telegraphische gemeenschap met Shergotty was verbroken. Weinig echter vermoedde men nog de grootte van het gevaar, want het is niet te ontkennen dat onze opperbevelhebber zijn gelukkig ontkomen alleen te danken heeft aan eene zeer zonderlinge, ja onbegrijpelijke misvatting van den vijand.

NEDERLAND.

— Men verneemt, dat bij de regering aan het vroeger reeds geuit verlangen is gevolg gegeven, ten aanzien eener centrale commissie voor de statistiek. Immers moet op de begrooting, die aan de kamers der staten-generaal is onderworpen, reeds eene som tot bezoldiging eener vaste en officiele commissie zijn voorgesteld. Wij verheugen ons, dat de regering het nut en het belang van eene dergelijk omvattende statistiek inziet. Veel is, vooral in de laatste jaren op dat gebied gedaan, doch veel blijft nog te doen over. Nederland zal dus niet langer ten achteren blijven bij de maatregelen, reeds van staatswege tot het verzamelen en bewerken van naauwkeurige staathuishoudkundige berekeningen genomen. Niet alleen Belgie heeft sedert lang hier in veel degelijks geleverd, maar ook het in de laatste jaren te dien opzigte zoozeer vooruitgegane Oostenrijk, in welks hoofdstad nog vóór eenige weken bij gelegenheid van het derde statistiek congres op het hooge gewigt eener grondige en eenvormige statistiek is gewezen door geleerden uit alle oorden van Europa zamengevloeid. Naar wij vernemen zal dit congres, dat zich door eene welwillende medewerking van de zijden veler regeringen kenmerkte, in 1859 door een vierde gevolgd werden, dat alsdan te Londen zal worden gehouden.

— Men zal zich herinneren dat voor ruim een jaar eenige stoomslepers, te Amsterdam in de fabriek der heeren Paul van Vlissingen en Dudok van Heel vervaardigd, als, door de tusschenkomst van den heer S. W. Ruyssenaers, den Ned. consul-generaal in Egypte, voor het Egyptisch gouvernement besteld, derwaarts zijn vervoerd, en in alle opzigten aan de opgave en verwachting beantwoordden. De naijver der Engelsche booten op den Nijl stelde echter alles in het werk, om het Nederl. fabriekaat in waarde en deugdelijkheid te verkleinen. De onderkoning stelde nu een wedstrijd voor van Atfé tot Etfino, een afstand van 2 uren, tusschen een Nederl. boot en eene Engelsche, waarvan geroemd was „ dat geen ander er tegen op kon," elke slepende vier ligters, en elke ligter beladen met 120 scheepston. De pacha zelf wachtte de booten op aan het einde der lijn. De uitkomst was dat de Nederl. boot hare Engelsche mededingster, op een traject van 2 uren, 25 minuten achterliet en het gevolg was dat de onderkoning onmiddelijk een zijner officieren aan den consul zond met nieuwe bestelling in dezelfde fabriek van nog twee slepers, ieder van 150 paardenkracht. De *Utrechtsche Courant*, waaruit dit is ontleend, zegt ten slotte, dat er dit jaar reeds vijf scheepsladingen machineriën door de heeren van Vlissingen en Dudok van Heel naar Egypte zijn verscheept, zoowel voor gouvernements, als bijzondere ondernemingen; weldra zal zij ook eene ijzersmederij leveren, welke vele Nederl. werklieden vereischen zal. Ook zijn er machinisten voor den Egyptischen spoorweg in Nederland aangevraagd.

LEYDEN, 26 Sept. De hoogleeraar W. H. de Vriese heeft zijne voormalige toehoorders opgeroepen tot eene zamenkomst in het Groot Auditorium, tegen Dingsdag 29 dezer, des namiddags ten 2 ure. Naar wij vernemen, is zijn voornemen, bij die gelegenheid afscheid te nemen, voor zijn aanstaand vertrek naar Ned. Indie.

— Het leger in Nederlandsch Oost-Indie wordt met 4 bataljons infanterie vermeerderd.

FRANKRIJK

— De *Moniteur* verslag gevende van de reis des keizers naar Stutgardt, behelst ook berigten uit Metz d. d. 30 September. Daaruit blijkt, dat keizer Napoleon aldaar den vorigen dag in het gebouw der préfectuur het diner heeft gebruikt en zich daar te midden der toejuichingen van het volk, naar den schouwburg heeft begeven. De geheele stad was prachtig versierd en verlicht. Den 30sten, des morgens ten 9 ure, heeft Z. M. met Z. K. H. prins Hendrik der Nederlanden eene revue over de troepen gehouden, die Z. M. met den kreet *Leve de keizer!* begroetten.

De keizer, prins Hendrik, diens staf, de generaal von Wedel (door den koning van Pruissen gezonden om den keizer te complimenteren), de generaal Dolberg en de leden van het Pruissische gezantschap, stegen daarop te paard en hielden andermaal eene revue, ditmaal over het eigenlijke garnizoen van Metz, onder bevel van den generaal Marey Menge, kommandant der vijfde legerafdeeling. Eene ontelbare volksmenigte, toegesneld zelfs uit alle aangrenzende departementen, verdrong zich langs den weg dien de keizer doorliep en begroette hem met de grootste geestdrift.

Ten 12 ure nam de keizer afscheid van Z. K. H. prins Hendrik en van den generaal von Wedel en vertrok naar Châlons. Prins Joachim Murat verliet den keizerlijken stoet te Metz, ten einde een brief des keizers aan den koning van Pruissen, naar Berlijn over brengen.

— Het voornemen des keizers is, naar men zegt, om te Châlons een geretrancheerd kamp te vestigen, geschikt voor eene armee van 100,000 man. Volgens bevoegde beoordeelaars zou Châlons een uitmuntend strategisch punt zijn. Deze personen beweren, dat het hoofd van den staat op een gegeven oogenblik, even als de consuls van het oude Rome, in het kamp, als in eene onaantastbare schuilplaats, met zijne getrouwe troepen en al de krachten van zijn gouvernement de wijk zou kunnen nemen. Wat hiervan zij, daaromtrent is men het eens, dat het militaire-établissement van Châlons bestemd is eene belangrijke rol in de aangelegenheden des lands te spelen.

— Men heeft berigt ontvangen dat de keizer van Rusland, den prins Galitzin, een zijner adjudanten, naar Sebastopol heeft gezonden, om een onderzoek in te stellen wegens het schenden der Fransche en Engelsche graven. De schuldigen zullen streng gestraft worden.

— Gisteren heeft te Belleville een broedermoord plaats gehad. Zekere François Testa begaf zich in een aanval van ijverzucht naar zijn broeder en diens geliefde, door welke hij was afgewezen. Hij bragt zijnen broeder met een mes doodelijke wonden toe, die dan ook weldra bezweek, men hoopt het zwaar verwonde meisje echter te behouden. De moordenaar is in hechtenis genomen.

DUITSCHLAND.

Den 25sten September, 's namiddags ten 5 ure, is keizer Napoleon te Stuttgardt aangekomen; eene talrijke menigte wachtte hem aan het station op. De koning van Wurtemberg had zich in persoon daarheen begeven, om zijnen gast te ontvangen. Kort na de aankomst van den keizer der Franschen en vóór het diner, dat de drie souvereinen op het paleis moest vereenigen, heeft keizer Alexander, die daags te voren was aangekomen, een bezoek bij keizer Napoleon in diens appartementen afgelegd.

In den avond van den 26sten 8 ure, arriveerde de keizerin van Rusland, vergezeld van de koningin van Griekenland.

In den morgen van dien dag had keizer Napoleon te Cannstadt den czaar zijn tegenbezoek gebragt. In een open kales was de keizer toen de schoone stoeterij van Hohenhein gaan bezien, terwijl de czaar ter jagt ging met den kroonprins in den omtrek van het slot *Solitude*. Na gezamenlijk het diner te hebben gebruikt, is het hof met de hooge gasten op *Wilhelma* vereenigd geweest. Dit uitstekend lustslot was voor het feest met onbeschrijfelijken luister opgemaakt. Men kent zijne wonderen, uit de prachtige uitgave van eenige chromogelithografieerde gezigten en van het slot, die 120 gulden kosten. Het is een der bewonderenswaardigste villas, die bekend zijn. Jammer, dat ditmaal zoo weinigen het schoone der verlichting, van de fonteinen en waterwerken, van de bloemen en Arabische tenten en galerijen mogten beschouwen. Alleen het hof was er bijeen, met de hooge gasten en hun gevolg; van het korps diplomatiek waren slechts twee genoodigd; in 't geheel zullen er nog geen 80 personen bijeen zijn geweest. Eigenlijk was dat te weinig, om aan al het schoone de levendigheid te geven, die bij een buitenfeest eene eerste vereischte is, en die tusschen de velerlei kleuren van schitterend licht eene zoo aangename bonte schakering daarstellen. Na het diner heeft men eene wandeling door den toovertuin gedaan; keizer Napoleon wandelde gearmd met de koningin der Nederlanden.

Tegen 6 uur was het feest op *Wilhelma* afgeloopen; het hof en de keizers zijn toen naar de appartementen gegaan van de koningin der Nederlanden, waar men de thee heeft gebruikt. De beide keizers bleven er geruimen tijd.

Den 27sten was het met den verjaardag des konings in de stad eivol; de blijde gezigten der boeren en boerinnen, die bij de hitte van den dag niet schroomden uren te blijven staan, om welligt de keizers eens even te zien, waren aardig om gade te staan. Alles liep bijeen op het slotplein voor het paleis, en werkelijk hadden de wachtenden gelegenheid de beide keizers te zien. Napoleon, die in een gesloten rijtuig naar de kerk reed, waar men hem zeer gemakkelijk kon begluren, Alexander, die in een open kales van de villa op het paleis kwam. In de groote witte zaal was het diner; deze zaal biedt weinig belangrijks; ditmaal was ze geheel met bloemen versierd; negen marmeren kandelabres waren keurig geheeldhouwd; ook het zilver op tafel was schoon. Keizer Napoleon kwam met de koningin van Wurtemberg, keizer Alexander met de koningin der Nederlanden, de kroonprins met de keizerin, de koning met de groot-vorstin Olga, prins Frederik met de koningin van Griekenland en de prins van Hessen met de grootvorstin Helena de zaal in. Aan tafel had Napoleon de eereplaats, regts de koningin, keizer Alexander, de koningin der Nederlanden, de koning, prinses Olga, de prins van Hessen en prinses Helena; links van hem de keizerin, de kroonprins, de koningin van Griekenland, prins Frederik, prinses Marie. De leden van het corps diplomatiek zaten regt over de vorstelijke personen.

Het diner duurde niet lang, om de gala-voorstelling in den schouwburg, waar de Gipsy, door mevr. Marlow en Pisscheck zeer goed werd uitgevoerd. Kücken dirigeerde het orkest en de decoratie was even als het geheel luisterrijk. De plaatsen werden tot voor ƒ 100 per stuk in den avond gevraagd. De zaal was eivol. Door de beleefdheid van den intendant baron Gael, waren er voor de correspondenten der drukpers, in de stalles, plaatsen voorbehouden.

De koning kwam eerst alleen in en werd warm toegejuicht. Nadat de rust was hersteld, zijn de overige hooge personen binnengekomen. De keizerin en koningin van Griekenland zaten in het midden. Napoleon en de koningin der Nederlanden ter regter en Alexander met de koningin ter linkerzijde.

Deze gala-voorstelling was zeker eenig in hare soort. Eene keizerin en drie koninginnen, schitterende van diamanten, twee keizers, een koning, een aantal prinsen, een schitterend gevolg en bijna alles wat onder den adel en de burgerij rijk en aanzienlijk was, woonde de voorstelliog bij.

Daags daarna had een groot landbouwfeest te Cannstadt plaats; de koning en de beide keizers hebben er zich, onder de levendige toejuiching eener talrijke menigte, te paard vertoond. Zij gebruikten het ontbijt op de villa van den erfprins, waar de beide keizers afscheid van elkander namen. De keizer en de keizerin van Rusland hebben zich daarop met het gevolg naar het paleis begeven om afscheid van den koning te nemen, waarop zij ten 4¼ ure in gezelschap der grootvorstin Olga, van den kroonprins, den broeder des konings en de grootvorstin Helena naar het spoorwegstation vertrokken zijn.

In den morgen van den 29sten, ten 9 ure is keizer Napoleon vertrokken. Even als bij zijne aankomst stonden de soldaten langs zijn weg geschaard. De kroonprins en de prinsen Frederik en August deden hem uitgeleide tot het station.

De bijeenkomst van de keizers van Rusland en Oostenrijk, te Weimar, heeft slechts kort geduurd. De keizer van Oostenrijk begaf zich kort na zijne aankomst aldaar, in Russische uniform naar het Belvedère, waar de keizer en de keizerin van Rusland hunnen intrek hadden genomen. Keizer Alexander, in Oostenrijksche uniform, kwam hem op den trap te gemoet. Zij omarmden elkander op de hartelijkste wijze. Zij hadden, vervolgens, geruimen tijd onder vier oogen een onderhoud, en begaven zich naar de appartementen der keizerin, waar keizer Frans Jozef aan HD. voorgesteld en op het minzaamst ontvangen werd. De goede verstandhouding schijnt tusschen de beide keizers volkomen hersteld te zijn. De groot-hertog van Weimar vergezelde den keizer van Oostenrijk bij dit bezoek.

Beide keizers, die den 1sten dezer te Weimar aankwamen, begaven zich den 2den te zamen naar Dresden, over welke stad de keizer van Oostenrijk naar zijne staten terugkeerde. De czaar keerde echter des avonds te Weimar terug, om nog een paar dagen te blijven, dewijl zijn eenig dochtertje, prinses Maria ongesteld geworden was. Het Russische keizerpaar is den 6den October over Potsdam en Warschau naar St. Petersburg teruggekeerd.

Op de reis van Straatsburg naar Stuttgardt heeft keizer Napoleon te Baden een bezoek aan het Badensche hof gebragt en daar een bezoek ontvangen van den prins van Pruissen, die hem een vriendschappelijken brief van den koning, zijn broeder, overhandigde.

NOORD-AMERIKA.

Uit New-York loopen de berigten tot den 24sten September. Het nieuws is van weinig staatkundig belang.

De regering te Washington, berigten ontvangen hebbende, dat nieuwe vrijbuiters-demonstratien tegen Nicaragua ontworpen worden, als ook dat een plan in Texas bestond om een inval te doen in de Mexicaansche provincien, grenzende aan de Rio-Grande, heeft een besluit uitgevaardigd, om de voorgenomen schending van het neutraliteit verdrag tegen te gaan.

— Uit Washington schrijft men aan de *New-York Herald*, dat de secretaris van marine der Ver. Staten zich onledig hield met de overweging van een voorstel, om aan het Engelsche kabinet het gebruik van het fregat *Niagara*, tot het leggen van den telegraafkabel naar Indie aan te bieden, voor het geval dat de Oost-Indische Compagnie dat gedeelte van den transatlantischen kabel, dat aan boord van de *Niagara* is opgerold, wil koopen.

— Met Nieuw Grenada is eene conventie gesloten tot regeling van de door Amerikaansche burgers ingediende eischen, terwijl men de behandeling der overige punten van geschil tot later verschuiven kon.

— Aan de *New-York Courier and Esquirer* wordt uit Washington geschreven, dat de regering zich op nieuw onledig hield om voor den vorm, de neutraliteitswetten te doen gelden, doch eenige der minst onpopulaire vormen zullen slechts nagekomen worden.—

Den 17den is te New-York eene groote meeting gehouden, voornamelijk van Ieren, om zich te verklaren tegen de Britsche aanwervingen in de Vereenigde Staten voor den oorlog in Indie en de sympathie der vergaderden uit te drukken voor den opstand der Cipayers.

— Te New-York is in de laatste dagen veel gesproken over eenen door de dagbladen medegedeelden brief van den president Buchanan aan 43 geestelijken uit den staat Connecticut, die hem in een opzettelijk schrijven aangevallen hadden over de ten aanzien van Kansas door hem gevolgde staatkunde. In zijn antwoord wederlegt de president de tegen hem ingebragte beschuldigingen, zet den toestand van Kansas uit een, zoo als die was tijdens hij het bewind aanvaardde, alsmede van de pligten die hij als hoofd van het uitvoerend bewind te vervullen had, protesteert tegen de anarchistische bedoelingen van de vijanden des gouvernements, verbindt zich om de rustige bevolking van Kansas te beschermen en eindigt met aan de geestelijken een goeden raad te geven. „Ik betuig u mijnen dank, zegt hij, voor de mij gegeven verzekering, dat gij niet zult ophouden den Almagtige te bidden, dat hij mijn bestuur tot een toonbeeld van regtvaardigheid en weldadigheid make. Gij kunt mij tot het verwezenlijken van dezen wensch eene krachtige hulp verleenen, wanneer gij van uwen invloed gebruikt maakt om de met opzigt tot de slavernij begonnen agitatie te doen bedaren, die veel kwaads en niets goeds te weeg gebragt heeft, en die, zoo zij haar doel bereiken kon, de slaven zoowel als de meesters in het verderf zou storten. Daardoor zoudt gij een werk van ware menschenliefde verrigten. Elke dag mijns levens gevoel ik hoe zeer ik den gestadigen bijstand der Goddelijke Voorzienigheid behoef, om de pligten mijner hooge roeping te kunnen vervullen. Op Haar en op Haar alleen mijn vertrouwen stellende, hoop ik dat Zij mij de kracht zal schenken om aan alle gedeelten der Unie gelijkelijk regt te laten wedervaren, en dat Zij zich alzoo van mij als van een nederig werktuig zal bedienen, om den vrede en de goede overeenstemming tusschen het volk van de onderscheiden staten te herstellen."

— De heer William R. Calhoun is benoemd tot secretaris van legatie te Parijs.

— Onder de faillissementen, welke in den laatsten tijd in de Vereenigde Staten hebben plaats gehad, behooren die der firmas Philip Allan & Son, Robertson, Hudson & Pullian, Grant, Sayles & Ford, Niles & Kinne, William Foate & Co., C. E. Spangler, Withington & Eastman, en Fitzhug & Littlejoin. — De bank van New-Jersey heeft hare betalingen gestaakt, doch zoude die waarschijnlijk binnen weinige dagen hervatten.

— Uit Boston schrijft men, dat zekere heer George S. Abraham, een agent van de Gebroeders Büring, ter zake van valschheid in geschrifte, in hechtenis was genomen.

— De Californische boot *Central Amarica* is in een hevigen storm op de hoogte van Savannah, totaal vergaan. Deze boot had, behalve de bemanning, 625 passagiers aan boord, benevens meer den D. 2.000,000 aan specie. Tot den 19den September had men nog maar berigt van de redding van 100 passagiers.

— Uit de stad aan het Zoutmeer verneemt men, dat Brigham Young in eene redevoering verklaard heeft, dat hij den dunnen draad, die Utah nog aan de wereld verbindt, wil doorsnijden, zoodra een Amerikaansch leger op het gebied van Utah verschijnt.

— Het is eene bijna algemeen bekende daadzaak, dat generaal Walker sedert twee maanden voor een nieuwen inval in Nicaragua gelden inzamelt en troepen aanwerft.

— De regering van Costa Rica heeft besloten, dat de expeditie van Walker het karakter van zeeroof heeft, en dat diegenen, welke nog aan eene dergelijke poging mogten deelnemen, ter dood veroordeeld zullen worden.

— Met de *Baltic* zijn tijdingen ontvangen uit New-York van den 26sten September. Te Philadelphia, Baltimore en Boston heerschte in den handel eene paniek. Onderscheidene banken, waaronder ook die in beide eerstgemelde steden, hadden hare betalingen gestaakt, terwijl ook andere in moeijelijke omstandigheden verkeerden.

WEST INDIE.

Den 24sten Augustus is te Paramaribo in tegenwoordigheid van den landvoogd en onder het gejuich van eene groote volksmenigte te water gelaten, het eerste daar gebouwde ijzeren stoomschip; en wel nadat het van mevrouw Schimpf, echtgenoot van den gouverneur, den naam *Eliza* had ontvangen. Deze boot, gebouwd voor rekening van den heer S. M. Lyon, is bestemd voor de riviervaart en zal, volgens de *Surinaamsche Courant*, waaraan wij dit berigt ontleenen, in eene groote behoefte voorzien. Men bragt, daarin voorgegaan door een feestdronk van den gouverneur op het prachtig dejeuner, onbekrompen lof, aan den ondernemer die door zijne krachtige poging tot bevordering van den bloei der kolonie, tevens een bijzonder blijk van zijne belangstelling in die volkplanting heeft gegeven.

Den 28sten heeft men met deze stoomboot eene proeftogt gedaan naar het fort Amsterdam, van waar zij, tegen eb en langs alle bogten varende, in 1 uur en 5 minuten de terugreis aflegde. Hare snelheid had alzoo de berekening verre overtroffen.

Curaçao, 8 September. De gezondheidstoestand blijft steeds gunstig; de gele koors heeft geluKkig opgehouden.

De emancipatie wordt reikhalzend te genoet gezien, vooral om de thans bestaande moeijelijke positie der slaven-eigenaars op te heffen; op de plantage Savonet zijn de slaven begonnen in massa te weigeren de bevelen huns meesters uit te voeren; de zaak wordt door den procureur des konings onderzocht. Men is hier over het algemeen wel te vreden met de door den minister voorgestelde schadeloosstelling; te St. Martin echter minder; de eigenaars aldaar zullen een rekwest aan de staten-generaal aanbieden, om naar hun oordeel billijker vergoeding te erlangen.

— Uit Havana wordt gemeld, dat twee slavenhalers op het strand zijn gejaagd en verbrand, tusschen Cardenas en Matanzas, en dat binnen eene week drie ladingen slaven op Cuba geland waren.

— Uit St. Domingo verneemt men, dat generaal Baez, zich sterk bedreigd ziende, een verbond heeft gesloten met keizer Soulouque, die dientengevolge reeds troepen heeft afgezonden ter ondersteuning van zijn bondgenoot.

ZUID-AMERIKA.

— De Braziliaansche kamer van afgevaardigden heeft, volgens berigten uit Rio Janeiro van 1 Sept., het budget goedgekeurd.

— De Indianen hebben in het noorden van Buenos-Ayres een inval beproefd, doch zijn door den kolonel Mitre teruggeslagen. In dezelfde republiek is een onderzoek ingesteld naar de handelingen van den ex-president Rosas, terwijl door de regtbank allen opgeroepen zijn, die eene aanklagt tegen hem hadden in te dienen, en wel als een gevolg der wet, die hem, gelijk men weet aan landverraad heeft schuldig verklaard.

— De begrafenis van den heer Sullivan, den te Lima vermoorden Britschen gezant, had den 15 September plaats

gevonden. Men was nog niet op het spoor der moordenaars. Daar het nu zoo goed als zeker is, dat de moord van den heer Sullivan geene staatkundige beweegredenen heeft, heeft de Britsche admiraal Bruce zich van alle inmenging in deze zaak onthouden.

— In Peru staan de beide mededingers, president Castilla en generaal Vivanco werkeloos met hunne legers tegenover elkander.

VENEZUELA.

In het Venezuelaansche blad *el Diario de Avisos* van den 21 Augustus jl., leest men onder de rubriek *Cuestiones con Holanda*, het volgende:

„Naar men verzekert zijn de tusschen Venzuela en Holland bestaande geschillen, ten gevolge der gebeurtenissen te Coro in Februarij 1855 en wegens het eigendomsregt op het eiland Aves, door eene dezer dagen met den heer van Rees, specialen commissaris der Nederlanden, getroffen overeenkomst, vereffend en aan de goedkeuring van de beide gouvernementen onderworpen.

„Naar het schijnt wordt in de overeenkomst bepaald de betaling eener som van honderd duizend pesos aan de Nederlandsche kooplieden, die uit Coro geweken zijn, voor de door hen daardoor geledene schade, en dat zij er terug kunnen keeren en hunne bezigheden als vroeger waarnemen.

„Betreffende het geschil over het guano-eiland gelooft men dat er overeengekomen is, om het aan de beslissing eener derde bevriende mogendheid, welke beide belanghebbenden als scheidsregter zullen kiezen, te onderwerpen.

„Wij, die de gewigtige bezwaren kennen, waarin deze beide landen door dit geschil gewikkeld waren, verblijden ons over deszelfs beslechting als eene zeer gelukkige gebeurtenis."

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

L. O. Boumeester, geb. Dudman, Z. Soerabaya 14 Nov. — L. M. E. de Nijs, geb. Heynis, D. Batavia 14 Nov. — De echtgenoote van J. K. van Haastert, Z. Bandong 10 Nov. — De echtgenoote van J. A. Nicolai, Z. Soerabaya 23 Nov. — J. M. T. van Geijen, geb. Pijpers, Z. Soerabaya 26 Nov. —

Gehuwd:

E. F. Ryckmans met S. M. J. Mallet, Batavia 19 Nov.

Overleden:

A. C. H. van Deventer, Med. Doct. 39 j. Amsterdam 28 Sept. — W. A. Jellinghans, 3 j. Ambarawa 16 Nov.

VERTREKKENDE PERSONEN.

De gepensioneerde luitenant kolonel Maubach.— Kapitein Kern en echtgenoote.— Officier van gezondheid 3de klasse C. N. Cruque.— J. H. Nieuland.— A. H. Baudouin.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
Nov.	28	Nederl. Ind.	Fatahal Eljoesoer.	Sech Hassan bin Alie Makawie.	Batavia.
„	—	„ „	Djoedoel Karim.	Aminoedin.	„
„	—	Nederlandsche	Drie Vrienden.	C. van der Zee.	Amsterdam.
„	29	Nederl. Ind.	Gatmeer.	Sech Schan bin Said Baoezeer.	Batavia.
„	30	Nederlandsche	Antoinette.	J. M. de Winter.	Uit zee terug.
„	—	„	Koning Willem III.	H. H. Zeijlstra.	Batavia.
Dec.	1	Nederl. Ind.	Rachmanie.	Intje Toetoe.	Grissee.
„	—	„ „	Fathoor Rachman.	Said Alie Alhadie.	Banjermassing.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Naar*
Nov.	29	Nederlandsche	Aldebaran.	B. G. Meijboom.	Pasoeroean.
„	30	„	Arij Scheffer.	J. G. Kunst.	„
„	—	„	Staatsraad v. d. Houven.	F. Heijmeriks.	Nederland.
„	—	Baliesche	Pinang.	Ong Kaij.	Balie Badong.
„	—	Nederlandsche	Baltimore.	G. H. Brakke.	Ned. via Bezoekie.
Dec.	1	Nederl. Ind.	Stp. Palembang.	H. J. Roseboom.	Bat. via Samarang.
„	—	„ „	Virgo.	Djapar.	Molukkos.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Generaal de Steurs.	F. Fokkens.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
Zweedsche	Equator.	A. Asander.	Zweden.	„ „ „ „
Nederl. Ind.	Ernst Willem.	J. C. Kruijmel.	Tjilatjap.	„ „ „ „
Nederlandsche	Nederland.	T. Ruiter.	Nederland.	„ „ „ „
„	Drie Vrienden.	C. van der Zee.	Onbepaald.	„ „ „ „
„	Gertrude.	J. M. Sobels.	Sumanap.	„ „ „ „
Nederl. Ind.	Baltimore.	G. H. Brakke.	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
„	Louise Maria.	Tjebbes.	„	„ „ „
Amerikaansche	Yankee Ranger.	Stokmann.	In reparatie.	Mathieu & Co.
Nederlandsche	Senior.	K. L. Swart.	Nederland.	Van Eck & Co.
Fransche	Alice et Hélène.	Dulaurier.	Samarang.	„ „ „ „
Nederlandsche	Zeemeeuw.	Kaijser.	Nederland.	Ruyl Cramer & Co.
Nederl. Ind.	Rachmanie.	Intjik Toetoe.	Batavia.	Gezagvoerder.

Aangekomen Passagiers.

Met de Ned. bark *Drie Vrienden*, de heer J. B. Karthaus.

Vertrokken Passagiers

Met het Ned. Ind. stoomschip *Palembang*, de resident van Soerabaija P. Vreede Bik en fam., de heeren G. G. F. Mohrman, J. Nachman C. J. Visser, W. W. Johnston, J. Mijrtle, mevr. Tiedeman, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; het stoomschip Suriname, de schoenerbrik Saparoea; de stoomschepen Samarang, Admiraal van Kinsbergen en Madura; de Gouv. stoomsleper Kapitein van Os; de schepen Yankee Ranger, Alfulck, Equator, Louisa Maria, Ernst Willem en Djoedool Moebarak; het stoomschip Ambon; de barken Fatal Maän, Saijan Maskoor, Goansien, Generaal de Steurs, Senior, Stad Zierikzee, Fathal Kair, Machmoedie, Carin Cecilia, Fathool Barie, Nederland, Zeemeeuw, Fatahal Eldjoesoer, Djoedoel Karim, Drie Vrienden, Antoinette en Koning Willem III.; de brikken Alice et Helène en Gatmeer; de schoeners Egmond, Kiem Ingsoen, Hoseeng, Hing Thaij, Bella en Moostarie; de kotters Riengit en Tedok.

PASOEROEAN.

AANNGEKOMEN.

21 November. Het Ned. schip *Prins van Oranje*, gezagv. J. Hensing, van Batavia; de Ned. bark *Willem de Zwijger*, gezagv. W. L. van den Dries, van Soerabaya.

23 November. De Ned. Ind. kotter *Paulina*, gezagv. Latip, van Soerabaya.

28 November. De Ned. Ind. kotter *Paulina*, gezagv. Latip, van Soerabaya.

VERTROKKEN.

23 November. De Ned. Ind. kotter *Paulina*, gezagv. Latip, naar Soerabaya.

25 November. De Ned. bark *Souburg*, gezagv. H. B. L. Evers, naar Rotterdam.

26 November. De Ned. bark *Staatsraad van der Houven*, gezagv. F. Heijmeriks, naar Soerabaya.

Uitvoer te Pasoeroean van den 22sten tot en met den 25sten November 1857.

Naar Rotterdam met de bark *Souburg*, gezagv. H. B. L. Evers.

4,250 picols gouvernements koffij.

Naar Soerabaya met de bark *Staatsraad van der Houven*, gezagv. F. Heijmeriks.

1500 picols partic. koffij, 6256$^{11}/_{100}$ picols partic. suiker.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 30sten November tot en met den 2den December 1858.

AANVOER.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Fatahul Eljoesoor*, gezagv. Sech Hasan bin Alie Makanie, agent Gezagvoerder.

5 kisten kramerijen, 49 kisten provisien, McMillan Marten & Co; 50 vaatjes gerookt spek, 3 balen zeildoek, Adam & Co; 6 kisten terpentijn, Ruyl Cramer & Co; 18 blikjes groene verf, 18 kisten cognac, McMillan Martan & Co; 1 pak kat. doeken, 1 kist chin. zijde slendang, 2 stuks olijphantstanden, Order.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Gatmeer*, gezagv. Sech Sehan bin Said Baoeser, agent Gezagvoerder.

8 kisten manufacturen, 8 kisten koopmanschappen, een wagen met toebehooren en kleinigheden, diverse Arabieren.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Djoedoel Karim*, gezagv. Amienoedin, agent Gezagvoerder.

29 kistjes rhijnwijn, 8 kistjes liqeuren, 8 kistjes zijden stoffen, 1 kistje rijtuig matten, 1 kistje monsters, Ruyl Cramer & Co; 5 kisten manufacturen, 1 kist koopmanschappen, 1 kist potlooden, McMillan Marten & Co; 1 kist ijzerwerk, Deeleman; een wagen, Pereira & Co; 29 kisten manufacturen, Fraser Eaton & Co; 20 kisten manufacturen, Adam & Co; 30 kelders lijnolie, 10 kisten beschuit, Martherus; 175 vaatjes boter, Thomas; 7 kisten glaswerk, Johan; 1 kleine kast, 1 kist glasruiten, Boumeester; 10 wipstoelen, Kervel & Co; 2 kisten ijzerwerk, 1 kist kramerijen, 1 kist zijden waren, 1 kist doeken, 1 kist pleetwerk, 1 kist strooboeden, Mathieu & Co; 7 kisten meubelen, M. Ohl; 1 kist naturalien en gereedschappen, Smit, opziener; 1 baal laken, 27 kisten en vaten ijzer- en glaswerk, 8 kisten zijden stoffen, 2 kisten wijn, 1 kist wit katoen, 101 kisten zijden modewaren, spiegels, schilderijen, kramerijen, parapluien, katoenen goederen en koopmanschappen, van Eck & Co; 42 balen en kisten manufacturen, 2 kisten regaal, 73 collies koopmanschappen en kleinigheden, Order.

Van Batavia per het Nederl. schip *Koning Willem III*, gezagv. H. H. Zeijlstra, agenten Adam & Co.

16 kisten en balen manufacturen, 8 ijzeren suiker pannen, 378 staven ijzer, Fraser Eaton & Co; 18 balen manufacturen, Adam & Co; 51 tonnen steenkolen, W. Cores de Vries; 53 kisten en balen manufacturen, 8 kisten patjols, Mathieu & Co; 50 kisten aardewerk, Order; 101 kisten aardewerk, Johan.

Van Amsterdam per het Ned. schip *Drie Vrienden*, gezagv. C. van der Zee, agenten Fraser Eaton & Co.

20 kisten bladkoper, 26 kisten provisien, 50 vaatjes boter, 62 kelders lijn- en terpentijn-olie, 47 kistjes vruchten, 12 pullen traan, 21 vaten en kisten cognac, 38 manden waterglas, 44 kistjes verfwaren, 120 vaatjes krijt, 10 kisten bier, 3 vaatjes specie ƒ 30.000, 5 vaatjes zinkwit, 1 kist speelkaarten, Schimmelpenninck & Co; 1 kist klok, 2 kisten emmers en gieters, 1 kist everdoek, 1 kist provisien, 2 kisten zeep, 1 kist pijpen, 1 kist likeuren, 1 vaatje krijt, kist manufacturen, Adam & Co; 48 manden bier, 4 collies machinerien, W. Cores de Vries; 160 vaatjes loodwit, 50 vaatjes zwarte verw, 10 vaatjes krijt, 100 vaatjes boter, 28 kistjes provisien, Ruyl Cramer & Co; 9 kisten manufacturen, P. Kervel & Co; 100 vaten bier, 1 kist parfumerien, van Leeuwen & Co; 26 vaatjes boter, 2 kisten regaal, Fraser Eaton & Co; 10 kisten manufacturen, 1 kistje hemden, 4 kisten machinerien, B. J. van Eck &Co; 20,000 stuks metzelsteenen, N. H. M.; 15 vaatjes boter, 13 kisten wijn, L. Johan; 18 kisten koopmanschappen, 57 kisten provisien, Karthaus & Co; 83 collies koopmanschappen, 112 vaten bier, 100 vaatjes boter, 50 manden mineraal water, 50 hammen, 1 trommel regaal, Gebr. van Delden; 200 vaatjes boter, P. Oechsman; 100 vaatjes boter, W. C. van Tijen; 1 kist koopmanschappen, van der Palm; 6 kisten provisien, H. Kiel; 2 kisten machinerien, D. van Aalst; 2 kistjes regaal, C. Beth; 2 kisten regaal, W. C. van Tijen; 4 manden bier, Dr. Onnen; 1 kistje regaal, Mr. W. s' Jacob; 8 kisten roode wijn, N. A. F. Arriens; 6 vaatjes boter, 1 kist kramerijen, J. Vreede.

Van Banjarmassing per de Ned. Ind. bark *Fathool Rachman*, gezagv. Said Alie Alhadie, agent Said Aboebakar bin Sech Segaf.

19310 stuks maloekoe matten, 18860 stuks katjang, matten, 540 stuks planken, 23911 bossen rotting, 4$^{64}/_{100}$ picols was, 2 picols witte dammar en kleinigheden, diverse Arabieren.

UITVOER.

Naar Nederland en Pasoeroean per het Ned. schip *Arij Scheffer*, gezagv. J. G. Kunst.

90 picols rotting, 3604$^{16}/_{100}$ picols suiker, 219 stuks buffelhuiden, 15000 stuks koffij zakken, N. H. M.; 1 kist man. sigaren, Ruyl Cramer & Co.

Naar Nederland per het Ned. schip *Staatsraad van der Houven*, gezagv. Heijmeriks.

588 schuitjes tin, wd. 300 picols, 3002$^{26}/_{100}$ picols suiker, 150 picols rotting, 1500 picols koffij, 6256$^{17}/_{100}$ picols suiker, N. H. M.

Naar Pasoeroean per het Ned. schip *Aldebaran*, gez. Meijboom.

3000$^{45}/_{100}$ picols suiker, 40 picols rotting, N. H. M.

Naar Nederland en Bezoekie per de Ned. bark *Baltimore*, gezagv. Brakke.

3000$^{71}/_{100}$ picols suiker, 125 picols rotting, 2000 picols koffij, N. H. M.

Naar Menado per de Ned. Ind. schoener *Virgo*, gez. Djapar.

5 vaten boslemmer messen, Major Matzen & Co; 6 krandj. aardewerk, 1 kist inhd. sloffen, 27 vaten arak, 40 picols zwd. ijzer, 21 kisten inhd. lijnwaden en kleinigheden, Terhoeven.

Naar Batavia en Samarang per de Ned. Ind. stoomboot *Palembang*, gezagv. Roseboom.

1 kelder sago, 8 collies kramerijen, 4 collies eetwaren, 5 paarden, 1 geëmb. pak, W. Cores de Vries.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol. ƒ 17.—

KOFFIJ per picol

RIJST (CARGA) per kojang ƒ 135 à ƒ 145.—

Id. (WITTE) „ „ ƒ 165 à ƒ 180.—

KOEHUIDEN per 100 st. ƒ 400 à ƒ 600.—

ARAK per legger ƒ 100.—

OLIE (KLAPPER) ƒ 21.—

OLIE (KATJANG)

KADJANG MATTEN

ROTTING ƒ 8 à ƒ 9.—

WISSELKOERS 107 %.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag den 6den December, des morgens ten half 9 ure.

Ds. SCHIFF.

Doopsbediening.

Maandag den 7den December des avonds ten half 7 ure.

Nederduitsch en *Maleisch.*

Biduur van het zendeling-genootschap.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.